

KANSALLINEN ENNALLISTAMISSUUNNITELMA LUONTOTYYPPIEN MÄÄRITELMIIN EHDOTETTujen MUUTOSTEN HALLINNOLLISET JA JURIDISET VAIKUTUKSET EU-LAINSÄÄDÄNNÖN KANNALTA JA YM:N KANTA METSÄISTEN LUONTOTYYPPIEN OSALTA

Ennallistamisen ohjausryhmä 6.3.2026.
Päivi Gummerus-Rautiainen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministerie

Muutos määritelmässä vai muutos määritelmän tulkinnassa?

- Direktiiviluontotyyppin kansallisen määritelmän *tulkinnasta* tai *tulkinnan tarkentamisesta* on kyse silloin, kun ehdotetaan otettavaksi käyttöön yksinkertaistuksia / raja-arvoja Natura-luontotyyppioppaan tai Natura-inventointiohjeen kuvaileville luokitteluille siten, että niiden soveltaminen ei muuttaisi oppaiden perusteella aiemmin inventoitujen esiintymien pinta-alaa tai tilasta tehtyjen arviointien tietoja.
- Kansallisen määritelmän *muuttamisesta* on kyse silloin, kun ehdotetaan otettavaksi käyttöön raja-arvoja tai muita ehtoja, joiden soveltaminen muuttaisi myös oppaiden perusteella aiemmin inventoitujen esiintymien pinta-alaa tai tilasta tehtyjen arviointien tietoja.
- Määritelmän muuttamisen hallinnolliset ja juridiset vaikutukset riippuvat siitä, miten laajasti luontotyyppi esiintyy Natura-alueverkostossa (pinta-ala, Natura-alueiden lukumäärä).

Luontotyyppin määritelmän muuttaminen EU:n kanssa neuvotellen

- Luontotyyppien määritelmät perustuvat EU:n jäsenvaltioiden ja komission muodostaman habitaattikomitean 4.10.1999 hyväksymään tulkintaohjeeseen, jota on päivitetty useita kertoja, viimeksi 2013.
- Luontotyyppin määritelmä on sama suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Jos määritelmään tehdään muutos, se koskee sekä suojelualueita että niiden ulkopuolisia alueita. Pinta-alat tulee laskea tämän mukaisesti.
- Luontotyyppien määritelmien muuttaminen edellyttää jäsenmaiden määräenemmistön päätöstä habitaattikomiteassa.
- Suomi voi siis ryhtyä ajamaan tietyn luontotyyppin virallista muutosta komission kanssa neuvotellen, ja pyrkiä saamaan puolelleen jäsenmaiden määräenemmistön.
- Harjumetsien osalta ristiriidat tulkinnoissa jäsenmaiden välillä ovat selkeä peruste tällaiselle etenemiselle, ja komissio on jo tietoinen tilanteesta.

Prosessi yksipuolisesti päätetyssä määritelmämuutoksessa

1. VNP Ennallistamissuunnitelman luonnos, komissiolle 8/2026

Luontotyyppin pinta-alaan liittyvät tavoitteet esitettäisiin uuden määritelmän mukaisina. Perusteluna direktiiviraportoinnista poikkeaville pinta-aloille esitettäisiin muutos luontotyyppin kansallisessa määritelmässä ja sen mukaisesti tehty pinta-alan arviointi.

2. VNP Natura-alueiden tietolomakkeiden päivityksestä, komissiolle 12/2028

Päivitysprosessissa muutettaisiin luontotyyppien pinta-ala ja luontotyyppikartat kullakin Natura-alueella uuden määritelmän mukaiseksi. Muutoksista järjestettäisiin maanomistajien kuuleminen. LSL 33 § mukaan Natura-alueita koskevien tietojen muuttamisesta päättää valtioneuvosto. **Päätös on valituskelpoinen.**

3. Luontodirektiivin raportointi, komissiolle 8/2031

Seuraava luontodirektiivin suojelutasoarviointi tehtäisiin uuden määritelmän mukaisilla pinta-alatiedoilla.

→ Jokaisessa vaiheessa prosessia komission on suostuttava ottamaan vastaan Suomen esitys.
Mikäli komissio ei hyväksy esitystä eikä Suomi sitä muuta, komissio voi käynnistää rikkomusmenettelyn.

Bor Im yksipuolisen määritelmämuutoksen seurausten ennakointia

- Komissio on ennen Suomen Natura 2000 -verkoston hyväksymistä arvioinut Suomen ehdotuksen riittävyyttä kunkin luontotyyppin suojelutason tavoitteen kannalta. Verkostoa on kahdenkeskisten neuvotteluiden perusteella myös täydennetty komission edellyttämällä tavalla, jotta luontotyyppien esiintymien pinta-ala verkostossa on saatu riittävän kattavaksi.
- Natura-alueiden suojeluperusteiden muuttaminen on valtioneuvoston päätöksellä mahdollista. Se kuitenkin edellyttää, että komissiolle voidaan todentaa tieteellinen erehdys. Kun kyse on määritelmän kansallisen tulkinnan muuttamisesta, komission kanssa tulisi löytää yhteisymmärrys siitä, että kansallinen tulkinta on ollut tieteellisesti virheellinen. Perusteluiden tulisi olla luonnontieteellisiä, eikä sellaisia ole esitetty.
- Mikäli yhteisymmärrystä ei löydy, komissio voi edellyttää, että Suomi ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin luontotyyppin pinta-alan palauttamiseksi Natura-verkostossa ja / tai osoittaa uusia Natura-alueita luontotyyppin suotuisan suojelutason turvaamiseksi. Jos Suomi ei tähän suostu, voi komissio käynnistää rikkomusmenettelyn.
- Arviotavaksi tulee myös maanomistajien oikeudenmukainen kohtelu ja hallintolain 6 §:n mukainen luottamuksen suojan periaate viranomaisen toiminnassa luonnonsuojelulain nojalla tehtyjen suojelupäätösten ja rajoitusten osalta.
- Määritelmän muutos yksipuolisesti ennallistamissuunnitelman luonnoksen yhteydessä hankaloittaa välittömästi viranomaisten töitä Natura-vaikutusten arvioinneissa tai hakkuu-ilmoitusten tarkistamisissa.

Bor Im yksipuolisen määritelmämuutoksen hyödyt ja riskit

- Nykyisen määritelmän mukaan bor Im on suojelemattomilla metsätalousmailla 129 700 ha, LUTUn ikärajoilla 51 600 ha.
- Määritelmän muutoksella saataisiin siten säilytettyä metsätaloustaloudessa 78 100 ha enemmän metsiä, olettaen, että minkäänlaista lisäsuojelua ei ennallistamissuunnitelmassa esitetä.
- Ekologiselta ja ennallistamisasetuksen tavoitteiden kannalta näiden metsien suojelu olisi kuitenkin tarpeen myös bor Im pinta-alan lisäämisen vuoksi, sillä ne ovat nopeimmin bor Im uusien kriteerien mukaisiksi palautuvia.
- Riskinä tulee hyväksyä, että komissio voi edellyttää Suomea osoittamaan palauttamistoimia ja/tai uusia Natura-alueita sen pinta-alan osalta, joka Natura-verkostosta poistuu (300 000 – 400 000 ha?)
- Reunaehtojen mukainen kustannustehokkuus ja vapaaehtoisuus eivät tässä tilanteessa välttämättä toteudu.
- Boreaalisten luonnonmetsien määritelmämuutoksesta on muiden ehdotettujen toimenpiteiden tapaan tehtävä SOVA-arviointi, tarkempi riskianalyysi ja riskienhallintasuunnitelma. Hallinnolliset vaikutukset ja vaikutukset maanomistajien oikeusturvaan ja tasapuoliseen kohteluun ovat merkittävät. Toimenpide tulee myös viedä lainsäädäntöryhmän tarkasteluun.
- Luonnontieteellisesti tarkasteltuna muutoksille ei ole pakottavaa tarvetta. Ennallistamisasetuksen toimeenpanon keinojen valinta on joustava ja oikeudellisesti tarkasteltuna parempi keino kustannusten ja negatiivisten vaikutusten hallitsemiseen.

- 12 | 19.3.2026

YM:n kanta etenemiseen tulkintamuutosten osalta, lehdot

- Määritelmään tai sen tulkintaan ei ole ehdotettu muutoksia
- Luhti-työssä on ehdotettu käyttökelpoisia selkeytyksiä hyvän tilan määrittelylle talousmetsälehdoissa
- Ennallistamissuunnitelmaan ehdotetaan mukautettujen metsätalouskäytäntöjen käyttöön ottoa talousmetsälehdoissa, ja lisäksi edustavimpien lehtojen suojelun ja luonnonhoidon tehostamista METSO:n ja Helmin keinoin (suojealueet, yksityismaat ja MHMT)

YM:n kanta etenemiseen määritelmämuutosten osalta, boreaaliset luonnonmetsät

- Määritelmää ei muuteta. Muutokselle ei ole ekologisia perusteita, ja riskinä on merkittäviä ja vaikeasti ennakoitavia hallinnollisia, juridisia ja kustannusvaikutuksia.
- Pinta-ala ennallistamissuunnitelmassa ilmoitetaan SAKTI + VMI uudistuskypsyys ikärajat –laskennalla, yht. 1,49 milj. ha
- Lisäsuojelun kustannuksia hallitaan ennallistamissuunnitelmaan valittavilla toteutuskeinoilla, mm. kohdentamalla suojelua valtion maille ja jaksottamalla toimia v. 2050 asti.
- Jos ohjausryhmälle tästä huolimatta esitetään vaihtoehtona määritelmän muuttamista LUHTI-hankkeen esitysten mukaisesti, tulee sen mukaiset pinta-ala-arviot laskea myös suojelualueille ja arvioida määritelmän muutosten vaikutukset Natura-verkostossa ja sen ulkopuolella.

Mahdollisia riskejä/negat. vaikutuksia yksipuolisesta määritelmän muutoksesta bor. metsille: yhteenveto

- Vaikutukset metsien monimuotoisuuteen haitalliset
- Käynnistää prosessin komission kanssa Suomen Natura-verkoston tarkastelemiseksi -> täydennystarpeet (hinta, maanomistajat)? Rikkomusmenettely?
- Maanomistajien kuuleminen muutoksista Natura-alueiden perusteluihin -> avaako vanhat Natura-haavat, työllistää virkakuntaa ja lisää yhteydenottoja poliitikoihin (vieläkin aktiivisia maanomistajia vanhojen päätösten osalta)
- Vaikeuttaa välittömästi viranomaistoimintaan mm. hankkeiden Natura-vaikutusten arvioinnissa epäselvän tilanteen vuoksi
- Kaiken kaikkiaan ennakoimaton ja riskialtis sekä työllistävä ja mahdollisesti kallis prosessi, jonka seurauksena n. 70 000 hehtaaria metsää jäisi heikentymättömyysvelvoitteen/suojelun ulkopuolelle, mutta Natura-verkostoa voisi joutua täydentämään uusilla kohteilla. Mitätön pinta-ala metsätalousnäkökulmasta, verrattuna Suomen metsiin ja niiden vuosittaisiin hakkuumääriin, mutta luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Lisää viranomaistyötä tilanteessa, jossa valtionhallinnon kuluja ja työmäärää pitäisi saada alas valtiontalouden säästöjen puolesta.